

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De deo uno, et trino - Cod. Ettenheim-Münster 202

Bach, J.

[S.l.], 1636

Capvt V

[urn:nbn:de:bsz:31-118088](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-118088)

in ipso vivente, a quo procedunt, ut iuxta nonnullos recipi- 23.
antur etiam in eorum materia, secundum alios solum in huius-
ma. deniq. secundum alios in toto composito. Ont. m. verò
visio Dei est illi qui actus tum intellectus tum voluntatis ita
procedunt a vivente, ut recipiantur & maneat etiam in ipsa
potentia vitali a qua immediate sunt, & ideo huiusmodi
operationes proprie dicuntur immanentes, & sunt perfectis-
sime vitales, cum maneat non solum in ipsa substantia
vivente, qua illos producat, sed etiam in ipso principio quo
ipsa producantur nempe in ipsa potentia vitali. Illud
autem ad plenioram rei presentis notitiam videndum est,
quod visio & reliqua operationes vitales in hoc differunt ab
operationibus non vitalibus provenientibus ab intrinseco
rei vel substantie: sicut & secundum multos motus corrupti
in lapide, vel motus sursum in igne &c. quos motus alij dicunt
esse a causa generante illorum: quod visio & reliqua operati-
ones vitales ita proveniant ab intrinseco, ut per eas vivens
perficiat quidem seipsum, sed non acquirit perfectionem
sibi debitam pro proximo instanti seu primo generationis
sue, cuiusmodi n. e. motus corrupti in lapide, cum lapis
per motum deorsum se moveat ad locum deorsum qui est et de-
bitus etiam pro primo instanti generationis suae.

CAPIT. V.

An oculus corporeus per absolutam Dei
potentiam possit videre Deum?

Adverbum est pro solutione propositae controversiae, quando
quaeritur: an oculus corporeus possit elevari ad videndum Deum,
id est illigi dupliciter, nimirum an possit elevari ad cognos-
cendum vel percipiendum Deum cognitione sensitiva
sive qua sit sensatio, vel an possit elevari ad percipiendum Deum
cognitione intellectiva quae sit intellectiva.

Sciendum est impossibile esse ut oculus corporeus elevetur
ad videndum Deum. Ita ocs Theologi & PP. vide Vass. in j. p.
diss. 40. c. 2. docet oppositum esse errorem manifestum, hinc illud
expresse definitum Ciceronis. Item fere hinc lib. 2. de attributis ne-
gativis cap. 6. num. 5.

Plz

Abt. conchis imo ex multis P.P. qui videri possunt apud
alios, quia eam potam videnti Deum negant oculis corporeis
quam credunt intellectui creato, sed intellectui creato solum credunt
potam obedientialem videnti Deum. Et hanc negant oculis
corporeis, & per consequens negant oculos corporeos esse elevari
ad videntium Deum.

2^oo. p^o p^o r^o c^o: q^o pota visiva oculi, velia dis-
tincta ab entitate sua, vel e^o identificata cum illa. si primum,
vultum quare actus quo pota visiva oculi pergeret Deum, vel
est intellectus, vel est sensus, neg. e^o datus medium. si primum a. dicitur
q^o q^o illud se ipse formaliter e^o etiam formaliter e^o actualis tendentia illius
in Deum intelligibile, ut constat ex supra dictis, ac primum implicitus,
visionem Dei, quae e^o intellectus, pota in pota visiva, q^o aliquis est
actualis tendentia illius in Deum est e^o actualis tendentia illius.
si vero dicitur e^o sensus contra e^o, q^o sensus ex sua natura
manifestum e^o, terminatur solum ad sensibile, q^o e^o materiale, e^o corpo-
reum. Neg. a. neg. e^o materiale neg. corporeis, sed o^o improprie e^o quia
tialis, e^o ideo per talem actum pota visiva oculi n^o potest Deum
pergere. si vero dicitur potam visivam oculi esse identifi-
catam cum ipsa entitate sua, ut multi recte docent, tunc semi-
liter quare actus quo pota visiva oculi elevata pergeret Deum
vel est sensus, vel est intellectus, atqui n^o potest esse sensus, q^o sensus
ex sua natura n^o e^o nisi obiecta sensibiles et materiales, Deus a. n^o e^o talis,
vultum actus, ille n^o potest esse intellectus, q^o intellectus n^o potest subiectari
nisi in intellectu que in hinc prout e^o intellectus cum intellectu sit actu-
alis tendentia illius in Deum e^o intellectu se ipse formaliter sit vultum
cum ipse intellectu, ut constat ex supra dictis. Et visiva Dei nullo modo
potest esse in pota visiva oculi, neg. oculus potest ad huiusmodi visionem
elevari.

Adde, qui potest visionem Dei esse quidem intellectum
e^o de parte illius, sed ut sit actualis tendentia illius in Deum,
hoc in n^o repugnare, quo minus per abstractam potam visivam
e^o eam visivam Dei sit in intellectu Petri e^o in Deum, e^o in Deum, sic e^o.
visiva Dei est actualis tendentia illius in Deum, licet simul
est tendentia pota visiva oculi in eundem Deum.

Ad contra e^o q^o quicquid e^o etiam formaliter tale, utique
ponatur e^o obiectum tale, aliquis ubi est vultum sua natura, e^o q^o ubi
intellectus est visiva Dei e^o etiam formaliter tendentia illius in Deum. Et
n^o potest ponere in oculo, q^o ubi n^o est actualis tendentia illius in
Deum, e^o per consequens n^o est intellectus, q^o implicita contradictionem;
pluribus

pluribus alijs eadem repponit facile refelli potest.
 Tertio patet: quia oculi corporei ex eorum sensu non potest elevari
 ad percipiendum totam vel partem eius, quia visus est extra
 latitudinem obiecti adaequati oculi corporei & nec oculi corporei
 potest elevari ad cognoscendum vel percipiendum Deum, cum etiam
 visus sit extra latitudinem obiecti adaequati oculi corporei, si-
 quidem obiecti adaequatum eiusdem oculi necessarium est mobile &
 corporeum, Reg. a. e. his immobilitatis.

Denique patet: quia voluntas non potest elevari ad videndum
 Deum nec illud ad eum amandum, & nec oculus corporeus
 potest elevari ad videndum Deum. Sicut patet ex eorum sensu. (Causae:
 patet: quia illud non est minus inproportionale ad amandum Deum,
 nec voluntas minus inproportionata ad videndum Deum,
 quam sit oculus corporeus ad videndum eundem Deum. plura
 sunt afferri ad confirmationem supra posita conditionis quae
 visui sunt apud alios.

Obicitur ino. Job cap. 19. dicit in carne mea videbo
 Deum meum, & glossa ordinaria in eum locum eadem verba
 intelligit de visione divina aeternae & vere oculi corporei potest ele-
 vari ad videndum Deum.

Respondeo cum S. Thoma in Job lect. 2. q. 1. interlin.
 & alios interpretibus verba illa referenda esse ad visionem humanae
 vitae. Quia, nec, hac interpretacione caret fuit, cum Job supra
 dixerit, scio quod redemptor meus vivit & lecta sic legat:
 et in carne mea videbo saluatorem meum.

Obicitur etiam: maior est distantia inter intellectum cre-
 atum & Deum, quam inter oculum & Angelum, sed Reg. et repe-
 rare proem distantiam & potest etiam superare posteriorem, &
 per consequens si oculi potest elevari ad videndum Deum Angelum,
 qui est spirituales & constituitur extra latitudinem obiecti adaequati
 oculi corporei, poterit etiam elevari ad videndum Deum sicut
 spirituum est constitutum extra latitudinem obiecti adaequati
 oculi corporei.

De distinguendo, maius est distantia
 inter illud creatum & Deum in ratione aeternae quam sit inter ocu-
 lum corporeum & Angelum, concedo, siquidem haec duo sunt finita,
 Deus vero est infinitus & illud creatum finitum, maior est distantia
 inter illud creatum & Deum in ratione obiecti & potius quam
 sit inter oculum corporeum & Angelum, nego maius: siquidem Reg.
 est intra latitudinem obiecti adaequati illius, cum particeps
 rationem

rationem entis et, vñ, qđ qđ obitu specificatum illud, et ex-
met. Deus potest ab illu creato naturaliter cognosci, cognitione
abstractiva; contra vero Angelus cum n̄ sit materialis neq̄ cor-
poreus aut sensibilis, necessario ē extra latitudinem obitu de-
quari oculi corporei, et ideo oculi corporei n̄ p̄t elevari ad
videndum aut recipiendum Angelum; ex his a. colligi p̄t
oculum corporeum esse, elevari ad visionem vel cognitionem
Angeli, qđ huiusmodi visio sine cognitione neq̄ est sensus neq̄
illuō.

Obiicit 3to: illud p̄t cognoscere n̄ ens ut
privacem, negacem & c. licet n̄ ens n̄ sit intra latitudinem
obitu dequari illud qđ ens. Et etiam oculi corporei potest ele-
vari ad videndum Deum licet Deus n̄ sit intra latitudinem obitu,
ad dequari oculi corporei. Rō negando n̄ ens n̄ ē obitu illud,
quāvis ē. n̄ sit obitu illig primarium qđ ens, vñ ē obitu
illig d'arium qđ si secundum aliquos n̄ potest ēē obitu assensus,
eo qđ talis actus n̄ potest variari nisi circa verum reale vel appa-
rens, ut ipi aiunt, rationem p̄t ēē obitu assensu per quem actum
illud fugit ab obitu falso vel a n̄ ente, atq̄ hoc convenit cum
illis que ante reperiri in Tractatu de Penitentia tradidimus
cum diximus obitu voluntatis n̄ solum ēē bonum qđ ē obitu illig
primarium, quatenus ipsa voluntas p̄t operari per actus persecuti-
onis, sed etiam malum, qđ ē obitu d'arium voluntatis ē recipiē
ab actibus voluntatis consentitibus in fuga.

Obiicit 4to: res corporee in sensibus elevantur ad pro-
ducendam physicam gratiam. Intellectus & ignis inferni corporei elevari
ad producendam physicam in herbis & plantis, & amariis dolorem
spiritualem & similibus oculi corporei ad producendam visionem
Dei, qđ n̄ minus grā ē extra terminos effectus naturaliter produci-
bis q̄ rebus corporeis, & odor spiritualis extra terminos effectus
naturaliter producibilis ab ipse, quā visio Dei sit extra terminos
effectus naturaliter producibilis ab oculo corporeo.

Respondent aliqui hoc. Deum elevari oculum ad pro-
ducendam & recipiendam in se visionem, negant tñ inde sequi,
qđ oculi corporei potest videre Deum. sed hanc rationem n̄
ēē bonam constat ex dictis capite sequenti.

igitur transeat huius qđ a multis negatur, dicitur
quo consequens, qđ oculi corporei elevari tanquam habere maxime
ad producendam visionem sibi in aliquo intellectu creato, ita ut
huiusmodi visio pendat n̄ solum ab eodem intellectu tanquam
a pōa

a potestate vitali est ab oculo solum tanquam a causa materiali extrin- 25.
seca, nunti gratia in priori secundum aliquos physici pendet a
sibus corporeis, vel dolor spiritualis demeritorum ab igne in-
ferni, at hoc modo dicimus transeat consequens a. transeat,
quod multi id negant, & utrum bene nec ne. h. & hunc locum definire,
sit oculi corpore tanquam potestate vitali elevari ad producendam
in se visionem Dei nego consequens ratio disparitatis est, quod potestate
obediensialis producit gratiam, dolorem spirituales & visionem
Dei per modum causa materiae & instrumentalis & mortua, si datur in
creaturis fundatur in re creata, prout est res creata in genere.
contra vero potestate obediensialis producit visionem Dei per modum
causae aut principij vitalis fundatur in illa creato prout est tales
ens creatum hinc prout est illius creato, & ideo licet oculi potest
per absolutam Dei potestatem concurrere ad productionem visionis
beatificae in illa creato, h. tunc potest elevari ad producendam
visionem beatificam in seipso, quod in eam per potestatem vitalis
obediensialis producit, cum in huiusmodi potestatem obediensia-
lem non participet, cum ut constat ex dictis supra.
Ex dictis colligi potest nec ullum alium remedium potest
elevari ad videndum vel persequendum Deum, quod est eadem
ratio de oculo.

QUESTIO II

De lumine gloriae.

ARTICULUS I.

An intellectus indigeat lumine gloriae ad videndum
Deum.

Constat ex supradictis intellectum creatum potest videre Deum, & qui-
dem ita ut activus concurrat ad ipsam Dei visionem, si per
virtutes suas naturales sed per potestatem obediensialem, iam vero exami-
nandum est, utrum illi indigeat lumine gloriae ad eandem visionem.

porro